דאי אית ביה עון בדקי ליה מיא, כי אית ביה עון בדידיה מי בדקי לה מיא לדידה והא תניא ונקה האיש מעון והאשה ההיא תשא את עונה בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו, אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו; ואלא לבועל, ליתני כדקתני סיפא כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל! לעולם לבועל, ורישא אידי דתנא "אותה" תני "אותו", סיפא אידי דתנא "בעל" תנא "בועל": שנאמר ובאו ובאו: איבעיא להו באו ובאו קאמר או ובאו ובאו קאמר? ת"ש כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל שנאמר "נטמאה" "ונטמאה" ועדיין תיבעי: נטמאה (א) ונטמאה קאמר או נטמאה ונטמאה קאמר ת"ש מדקתני סיפא רבי אומר שני פעמים האמורין בפרשה ונטמאה ונטמאה אחד לבעל ואחד לבועל מכלל דרבי עקיבא ווי קדריש, הלכך לרבי עקיבא שיתא קראי כתיבי: חד לצואה דידה, וחד לצואה דידיה, חד לעשייה דידה, וחד לעשייה דידיה, חד לידיעה דידה, וחד לידיעה דידיה, ורבי תלתא קראי כתיבי חד לצואה וחד לעשייה וחד לידיעה; ורבי "כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו" מנא ליה? נפקא ליה מדתניא לצבות בטן ולנפיל ירך בטנו וירכו של בועל, אתה אומר בטנו וירכו של בועל או אינו אלא בטנה וירכה של נבעלת? כשהוא אומר "וצבתה בטנה ונפלה ירכה" הרי בטנה וירכה של נבעלת אמור, ומה אני מקיים "לצבות בטן ולנפיל ירך"? בטנו וירכו של בועל; ואידך ההוא דמודע לה כהן דבטן ברישא והדר ירך שלא להוציא לעז על המים המרים; ואידך א"כ לכתוב קרא בטנה וירכה מאי בטן וירך ש"מ לבועל, ואימא כולי להכי הוא דאתא? אם כן לכתוב בטנו וירכו, מאי "בטן וירך" ש"מ תרתי: א"ר יהושע כך היה דורש זכריה כו': ת"ר שלש פעמים האמורין בפרשה "אם נטמאה, נטמאה, ונטמאה" למה? אחד לבעל ואחד לבועל ואחד (ב) לתרומה דברי רבי עקיבא, אמר רבי ישמעאל קל וחומר: ומה גרושה שמותרת לתרומה אסורה לכהונה, זו שאסורה בתרומה אינו דין שאסורה לכהונה. מה ת"ל "והיא נטמאה, והיא לא נטמאה" – אם נטמאה למה שותה, אם לא נטמאה למה משקה; מגיד לך הכתוב שהספק אסורה, מכאן אתה דן לשרץ: ומה סוטה שלא עשה בה שוגג כמזיד ואונס כרצון עשה בה ספק כודאי, שרץ שעשה בו שוגג כמזיד ואונס כרצון אינו דין שיעשה בו ספק כודאי

מכלן וממקום

רש"י

דאי אית ביה עון · שבא עליה לאחר שנסתרה: בזמן שהאיש מנוקה מעון · שלא בא עליה משנאסרה עליו האשה ההיא תשא עונה שיבדקוה המים: אלא לבועל ליתני · כך בודקין את הבועל כדתני סיפא בהדיא כך אסורה לבועל ולא תנא כך אסורה לו: באו ובאו קאמר · מרבויא דוי"ו או הוא תורה אור ובאו ובאו הכפולים בפרשה דריש: שנאמר נטמאה ונטמאה · ש"מ רבי עקיבא וי"ו דריש: ועדיין · בהא גופא מיבעיא לי נטמאה ונטמאה דריש מרבויא וי"ו או חד נטמאה וחד ונטמאה קדריש: שיתא קראי · שלשה ובאו כתובים שם ובאו המים המאררים האלה במעיך לצבות בטן להודיע לנו דבטן והדר ירך שלא להוציא לעז כדאמרי' בפ"ק (לעיל ט:) וחד והשקה את האשה את מי המרים המאררים ובאו בה המים וגו' לצוואה שהקב"ה גוזר שיבואו בה המים למרים וחד (ג) (לעשייה) והשקה את המים והיתה אם נטמאה וגו' לעשייה כאן הודיע הכתוב את ישראל דמבטיח להן שיבדקוה המים ובכולם כתיב וי"ו יתירי הרי שית: דידיה · דבועל: דידה · דאשה ידיעה וצואה ועשייה כדפרישית: ורבי · דלא דריש וי"ו תלתא קראי הוא דכתיבי וכולהו לדידה ידיעה ועשייה וצואה: שלא להוציא לעז · משום דהוא אמר לה בקללה ברישא את ירכך נופלת וגו' וסוף המים לבדוק כדרך כניסתן דכתיב וצבתה בטנה והדר ונפלה ירכה לכך הוצרך להודיע תחלה שהמים כדרך כניסתן יבדקוה: ואימא כוליה להכי הוא דאתא · לבועל להודיע דבטן לקה ברישא מנלן: מאי בטן וירך · סתם, הכא והכא דריש ליה: שלשה פעמים · וקינא את אשתו והיא נטמאה, והיתה אם נטמאה, תחת אישה ונטמאה: ואחד לתרומה · שאפילו היא בת כהן ובעלה כהן נפסלה מן התרומה: קל וחומר · אינו צריך להביא מן המקרא לפוסלה מן הכהונה מלינשא לכהן דמקל וחומר אתי: מה גרושה · בת כהן שנתגרשה מישראל וזרע אין לה שמותרת בתרומה כדכתיב מלחם אביה תאכל (ויקרא כב) פסולה לכהונה: זו שפסולה מתרומה · מרבויא דנטמאה כדקאמרת אינו דין שפסולה לכהונה ולקמן פריך והא לא איירי רבי עקיבא בפסול כהונה כלל דלא אצרכה קרא ומאי קאמר ליה רבי ישמעאל: מה ת"ל והיא נטמאה כו' · גרסינן ולא גרס א"כ דמילתא באנפי נפשה היא ולא נטמאה יתירא קמיבעיא ליה דהא דרשינן ולאו רבי ישמעאל לחודיה קאמר לה אלא סתמא היא וקראי דעניינא קדריש ואזיל: מה תלמוד לומר וקנא את אשתו והיא נטמאה · דמשמע ודאי נטמאה ומה תלמוד לומר או עבר עליו וגו' והיא לא נטמאה אי פשיטא ליה דנטמאה למה שותה, ואי פשיטא דלא נטמאה למה משקה: מגיד לך הכתוב שעל הספק אסורה · והכי קאמר קרא אשה זו שמא נטמאה ושמא לא נטמאה וקאמר לך דישקנה לברר הספיקא ואי לא משקה לה אסורה: ומכאן אתה · יצא ק"ו לשרץ ספק נגע בטהרות ספק לא נגע דמחזקינן לה בטומאה מספק: סוטה לא עשה בה כו' · דכתיב והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת והוא הדין לשוגג אשתו ואשת איש עמו בבית ונתכוון לאשתו ונזדמנה לו זו ואף היא שגגה כסבורה שהוא בעלה:

תוספות

ההוא דמודע לה כהן · פירוש הכהן צריך להודיע שלא להוציא לעז וכיון דגלי לן קרא דהוא נבדק כמותה וכתיב בה טובא ידיעה ועשייה לא צריך למכתב תו ביה: זו שאסורה בתרומה אינה דין שאסורה לכהונה · וליכא למימר בת ישראל יוכיח שאסורה בתרומה ומותרת לכהונה דה"פ ומה גרושה שמותרת לתרומה אסורה לכהונה ע"י מעשה שנעשה בה דהייט גירושין זו וכו' אינו דין שאסורה לכהונה ע"י זנות שנעשה בה אבל בת ישראל מה שפסולה בתרומה אינו ע"י מעשה ועוד אם תנשא בת ישראל לכהן תהא מותרת לתרומה מה שאין כן באלו שאין להם היתר לעולם בספרי מתני הכי ומה גרושה קלה שמותרת לחזור למגרשה בישראל פסולה מן הכהונה סוטה חמורה דין הוא שפסולה מן הכהונה:

מה ת"ל היא נטמאה וכו' · כגירסת רש"י וכך סומך ללמוד שלעולם אין משקין אלא על הספק וא"ת וכי אילטריך קרא למיסר ספיקא יש לומר הכתוב אסרה קודם שתיה כאילו היא ודאי ואע"ג דליכא מלקות כדמוכח בפ"ק דיבמות (דף יא:) מיהו לאו הבא מכלל עשה איכא ואפי' אם היא טהורה נענש בב"ד של מעלה אם בא עליה כמו על חייבי עשה ולא כשאר ספיקות כגון ספק חלב ספק שומן ואכלו ונודע שהוא שומן אע"ג דצריך כפרה וסליחה מיהו לא תמיר כחייבי עשה:

אינו דין שעשה בו ספק כודאי · ליכא למיפרך נזיר ועושה פסח יוכיחו שעשה בהן אונס כרצון דנפקא לן מכי ימות מת עליו בפתע פתאום בספרי ובפרק ב' דכריתות (דף ט·) ואפ"ה לא עשה בהן ספק טומאת התהום כודאי לפי שטומאת התהום הלכה הוא *ולא סתרינן ק"ו מהלכה וה"ה דאין להוכיח משם דהכי אמר בהוכחה אף אני אביא זה והלא אין ללמוד הימנו אבל הא איכא למתמה אמאי לא פרכינן מה לסוטה שכן רגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה כדפרכינן לעיל בריש פ"ק (דף ב:) ואין לומר משום דלעיל מיירי בטומאה דבתר קיטי וסתירה דמהימן עד א' התם ודאי איכא רגלים אבל הכא ילפינן מסתירה דבתר קטיא גרידא דליכא למיפרך שכן קינא לה דקטיא לא חשיב רגלים בלא סתירה דהא בריש מסכת נדה (דף ב:) דמייתי התם מקוה שנמדד ונמצא חסר כל הטהרות שנעשו על גביו בין ברה"ר בין ברה"י טמא ר"ש אומר ברה"ר טהור ברה"י תולין ושניהם לא למדוה אלא מסוטה רבנן סברי כסוטה מה סוטה ספק הוא ועשאה כודאי אף כו' ופריך אי מסוטה נימא מה סוטה ברה"י טמא ודאי הכא נמי טמא ודאי הכי השתא התם יש רגלים לדבר שהרי קנא לה ונסתרה הכא מאי רגלים לדבר איכא אלמא אע"ג דמסתירה דבתר קטיא יליף כי הכא פריך והכא אמאי לא פריך הכי ויש לומר דסתירה על ידי קטיא בסוטה הוי כספק מגע שרץ שהרי בלא קטיא לא היה שום ספק בסתירה גרידא דלא נחשדו על העריות הלכך הקטיא גורם הספק וה"פ במס' נדה התם גבי סוטה וספק שרץ הרי ריעותא דהייט השרץ והבועל קמן אבל הטהרות והאשה אבל גבי מקוה קודם טבילה לא ראיט שום ריעותא דאיכא לספוקי על ידה ולעיל בפ"ק קודם הגדלת עדים לא הואי שום ריעותא:

תוספות שאנץ

תוספות שאנץ

חד לצואת דידה שהקדוש ברוך הוא גוזר שיבואו בה המים וחד לידיעת דידה להודיעה דבטן ואחר כך ירך שלא להוציא לעז כדאמר פ"ק · וחד לעשייה והשקה את המים והיתה אם נטמאת ותמעול מעל באישה · ובאו בה המים המאררים למרים ל"ה · תר' דידה ברישא תחלה לפי שעיקר המעשה באשה הוא · א"ר ישמעאל ק"ו אינו צריך להביא מקרא לפסלה מלהנשא לכהן דמק"ו אתיא ומה גרושה בת כהן שנתגרשה מישראל וזרע אין לה שמותרת בתרומה כדכתיב מלחם אביה תאכל פסלה מן הכהונה זו שפסולה לתרומה מריבויא (בעלמא) [דונטמאה] כדקאמרת אינו דין שפסולה לכהן ל"ה · מה ת"ל והיא נטמאה ה"ג ול"ג אם כן מה ת"ל ונסתרה והיא נטמאה) והיא נטמאה יתירה לא דרי' דהא דרשי' לעיל בפ"ק ול"נ כמש"כ במתני' · ועוד פ"ה דלאו ר' ישמעאל לחודיה קאמר לה אלא סתמא היא וקראי דעניינא קא דריש ואזיל ל"ה : ומכאן אתה דן לשרץ פ"ה מכאן אתה למד בק"ו דשרץ ספק נגע ספק לא נגע בטהרות דמחזקי' ליה בטומאה מספק · ומה סוטה שלא עשה בה שוגג כמזיד פ"ה סוטה שלא עשה בה כו' דכתיב והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת וה"ה לשוגג אשתו ואשת איש עמו ונתכוין לאשתו ונזדמנה לו זאת ואף היא שוגגת כסבורה שהוא בעלה עשה בה ספק כודאי ל"ה · תראה דאין ק"ו גמור אלא גלוי מלתא בעלמא הוא דאי ק"ו גמור הוא א"כ נילף כל איסורין שעשה בה שוגג כמזיד שיעשה בהם ספק כודאי מהאי ק"ו (עם) [וגם] נחלוק בין רשות היחיד לרשות הרבים כמו בטומאה: ועוד דאיכא למיפרך מה לסוטה שכן נסתרה ויש תלים לדבר תאמר בשרץ שאין בו כן אלא ש"מ דאין זה ק"ו גמור אלא גלוי מלתא בעלמא הוא ובכולי תלמודא גמירי' ספק טומאה ברה"י מסוטה כדאמר הלכתא גמירי לה מסוטה והוי כמו הלכה למשה מסיני · א"נ מדכתיב ונסתרה והיא נטמאת בסוטה ילפינן טומאה והלכתא גמירי לה מסוטה לאו דוקא אלא כלומר דמסוטה גמרינן לה והא דילפינן מסוטה היינו ספק טומאה ברה"י דכל ספק טומאה ברה"ר דספקו טהור לא גמרי מינה · תרומה

הגהות הב"ח

(א) גמ' ועדיין תיבעי נטמאה ונטמאה קאמר או נטמאה ונטמאה: (ב) רש"י ד"ה שיתא וכו' וחד והשקה כצ"ל ותיבת לעשייה נמחק:

(ב) נ"ל דלא נטמאה יתירה קדריש דהא דרשינן לעיל וכו'